

Kabaret, mešanica bolečin in smeha

Tanja Lesničar - Pučko

Ljubljana – Žirija ni kriva, da je tako dober, sem pomislila ob informaciji, da bo Dnevnikovo nagrado za najboljšo gledališko stvaritev sezone v Mestnem gledališču ljubljanskem tudi letos, tako kot leta 2004, prejel **Uroš Smolej**. Takrat jo je dobil za vlogo Čackega v predstavi *Gorje pametnemu*, tokrat za konferansjeja v predstavi *Kabaret*, ki jo je režiral Stanislav Moša. Za to vlogo – in še nekatere druge – je lani prejel tudi Sevrjevo nagrado. Skratka, Uroš Smolej je na pohodu.

Ste torej slavni? (smeh)

Ne vem, ne bi rekel. Sploh ne vem, kaj v Sloveniji pomeni biti slaven.

V intervjujih pogosto omenjate, kako pomembna so pričakovanja gledalcev za vaše delo. Neki igralec mi je rekel, da ne sme razmišljati o tem pričakovanju, ker ga to zapelje v vsečnost in slabšo igro.

Gledališče je najbrž zato, da ugajaš in da te ljudje pridejo gledat, seveda pa ne gre za to, da bi za vsako ceno zadostil tem pričakovanjem.

Težava repertoarnih gledališč je prav t, da imajo neko svojo publiko, ki je v tem pričakovanih še močnejša...

...in repertoar ima po navadi neko rdečo nit, ki skuša ustreči občinstvu. To je v neki meri gotovo problem in predstavljam si, da načrtovalec programa niha med pričakovanji te stalne publike in odpiranjem novih, manj pričakovanih gledaliških izrazov. Zame kot igralca je vsakakor zelo pomembno, da igram v različnih predstavah, da sodelujem z različnimi sodelavci – tudi zato občasn, gostujem v drugih gledališčih, kot so Drama, Slovensko stalno gledališče Trst in druga.

Še posebej se to vidi pri humorju, ko se ljudje, vajeni komedij, smejejo že, ko se dvigne zavesa ali ko zagledajo igralca, ki je znan kot komik.

Kakovosten humor in inteligentna duhovitost sta zame zelo pomembna, je pa res, da nekateri igralci, ki so zasloveli s humorjem na televiziji ali v kakšni reklam, tudi ko igrajo resne vloge, vsaj na začetku vzbujajo smeh. Rife je tipičen tak primer, nehotje bi bil tudi v resnih vlogah smeslen. To vsakakor je nevarnost, no, jaz k sreči igram zelo različne vloge, tako da se mi to ne dogaja.

Očitno je, da ima muzikal pri nas konotacijo nečesa zgolj zabavnega, dejansko pa ima seveda zelo resna sporočila.

Omenili ste igranje v različnih komercialnih kontekstih. Se vam ne zdi, da igralci na ta način razvedrotijo svoje kakovostno delo?

Morda je to res problem, a v naših razmerah, ko smo vsi državni uslužbenci, vsi skupaj nihamo med umetniškim in eksistenčnim delom; in zato si večina standard izboljšuje s komercialnim delom.

Pri predstavi *Kabaret me je zelo presenetilo, da so večinoma govornili njeni zabavni plati, spregledana pa je bila njena politična razsežnost, brez katere pač res ne bi bila nič druga* kot barska zabava; in ti tja tudi sodila.

Očitno je, da ima muzikal pri nas konotacijo nečesa zgolj zabavnega, da ga ljudje razumejo kot kratkočasje, dejansko pa ima seveda zelo resna sporočila. V resnici je mešanica, je razkrivanje bolečin tem in hkrati celjenje s smehom. Gotovo bo zanj drugače razumljen, če ga bomo imeli priložnost večkrat videti, mi smo tako rekoč orali ledeno.

In ste se v njem izjemno dobro znašli...

... da, zelo sem užival, ta kombinacija igre, plesa in petja mi je res pomenila izziv, še posebej ker sem v tujini videl zelo veliko prvostinskih interpretacij.

Če pomislim na Janjo Majzelj ali na Silvo Čušin, ki ju pomimno po izvrstnih peskih živčilih, se mi zdi, da je tisto, kar ju dela izvrstni, to, da se ne trudita biti pevki, ampak da igrata pevki, da torej ne pojeta, ampak petje uprizarjata. Bi se strinjali s to mogočo oznak?

Vsekakor. Jaz nikakor nisem pevec, nisem šolanega glasu, in ko pojem v Kabaretu, to ni moj glas, to je igran glas, rahlo karikiran, rahlo stiliziran, podobno kot sem silal tudi na posnetkih drugih interpretov te vloge. Seveda jih ni-

Fotografija: Luka Čuhar

Uroš Smolej: Jaz nikakor nisem pevec, nimam šolanega glasu, in ko pojem v Kabaretu, to ni moj glas, to je igran glas, rahlo karikiran, rahlo stiliziran, podobno kot sem silal tudi na posnetkih drugih interpretov te vloge.

Umetnjev žirije za Dnevnikovo nagrado

Članice žirije, Ifigenija Zagorčnik, Božislava Čož in Majda Hostnik, smo imele letos lahko in težko delo hkrati. Na zagotovo vprašanje, ali je mogoče, da smo prepoznale nagradjena že po prvi premagavi v pretekli sezoni, smo si odgovorile pred nekaj dnevi. Ko smo obrnile vsaka svoj list s predlogi, se je zavesitelo le no ime: Uroš Smolej.

Uroš Smolej je vlogo Konferansjeja v Kabaretu režiserja Stanislava Moše odigral preprosto perfektno, brez napake. Virtuozno, a ne karikaturno, je odigral tako skrajno groznoto kot tenkočutno, ki se od prizora do prizora preliva v medigre brezbržnja in vznemestnosti. Hkrati Konferansje zavzame pozno shakespearejanskega vsvednega norca, ki s slutnjo zla, ta zagotovo prihaja, usmerja pozornost na prizore, ki sicer opevajo ljubezen, prijateljstvo in življenjske radosti, a kljub temu delujejo kot upor posameznika zoper zgodovinsko pogodeno propad. Vzpenjajoči se fašizem kot rakast strup iz zakulisja nazira zabaviščno tkivo kabareja. Uroš Smolej kot Konferansje špiča strup in liže rane, se razdaja drugim, hkrati pa preži nad razpadom lastne duševne in fizične identitete. Maratonsko balansira na zobatem grebenu med komedijo in tragedijo in tako predstavo (ob dobri asistenci vseh nastopajočih) nabije z vsem, kar vrhunsko gledališče sploh lahko je.

Morda je le naključje, da že drugo leto zapored nagradujemo vlogo v predstavi, ki obravnava najhujšo krizo evropske civilizacije, čas druge svetovne vojne, dogodke, ki jih ne smemo pozabiti in ki se nam v najrazličnejših preoblahah še vedno spet in spet napovedujejo. Gotovo pa ni naključje, da je Dnevnikovo nagrado za najboljšo igralsko vlogo že drugič (prvič leta 2004 za vlogo Čackega v satirčni komediji *Gorje pametnemu*) dobil Uroš Smolej.

sem posnela, a zdela se mi je prava smer, zato sem jo razvil po svoje.

Ko omenjate druge interprete, verjetno ne moreva mimo znamenitega filma *Boba Fossa* in izvrstnega konferansjeja *Joela Greya* v njem. Varn je ta legendarna izvedba delala težave?

Film sem prvič gledal že pred veliko leti, drugič pa Šele potem, ko smo z delom že skoraj zaključili, tako da me Greyeva igra ni zaznamovala. Glas pa, kot rečeno, zgolj kot možna pot, interpretacija.

In v kakšni meri vam je režiser pustil svobodno izbiro pri oblikovanju vloge?

Kar v precejšnji, seveda pa so bile velike omejitve že v samem dejstvu, da sem moral peti, se torej ujeti z ansamblom, plesati. Mislim, da je lik veliko pridobil s tem, da je režiser vnesel tudi v prizore, ki niso bili samo kabarejski. V teh prizorih je dobil neko diabolino ali božansko noto. Po drugi strani pa je samo človek, ne moški ne ženska, človek. In na koncu se pokaže, da se je iz zunanjega komentatorja spremenil v nekoga, ki je ravno tako v zosu kot vsi ostali, da zunanja pozicija opazovalca ni bila mogoča.